

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

A pečeť máte? Aneb jak tlumočníci přicházejí o iluze

V řadách soudních tlumočnicků zavládl zmatek a nejistota. Důvodem jsou zejména přechodná ustanovení nového zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích (dále jen „zákon“), který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2021.[1] Máme za to, že nastalá panika je vyvolána nepochopením podstaty intertemporálního období pro stávající tlumočníky. Přitom pozornosti patrně unikla podstatná změna v pojetí samotné tlumočnické a překladatelské činnosti. V této krátké stati proto přinášíme několik odpovědí na ty nejdiskutovanější otázky.

S pečeti již pouze pro veřejné orgány

V první řadě cítíme potřebu upozornit na podstatnou změnu ve vymezení tlumočnické a překladatelské činnosti. Právě této změně je nutno věnovat zvýšenou pozornost.

Tlumočnická činnost dle staré právní úpravy[2] byla vymezena jako „*činnost v řízení před orgány veřejné moci, jakož i činnost prováděná v souvislosti s právními úkony fyzických nebo právnických osob*“. Jinými slovy, tlumočnický činnost mohl provádět tlumočnickou činnost bez ohledu na povahu subjektu (orgán veřejné moci či soukromoprávní subjekt) a bez ohledu na účel tlumočnického úkonu (např. ověřovaný překlad v rámci trestního řízení či ověřovaný překlad pro pojišťovnu, která si takový překlad dle vlastní vůle vyžádala). V nové právní úpravě jsou účely tlumočnického a překladatelského úkonu vymezeny úžeji.[3] **Zákonodárce z nové právní úpravy zcela vypustil činnost v souvislosti s právními úkony fyzických nebo právnických osob, kdy takovou činnost již nelze podřazovat pod tlumočnickou a překladatelskou činnost dle nového zákona.**

Pokud tedy jde o tlumočnický úkon, ten se provádí buď „*před orgány veřejné moci nebo v souvislosti s právním jednáním ve formě notářského zápisu*“[4]. Pouze v těchto případech se tak jedná o tlumočnickou činnost.

Účel překladatelského úkonu je nově vymezen činností „*před orgány veřejné moci a vyhotovení úředně ověřeného překladu vyžadovaného podle jiného právního předpisu nebo přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy*“. Jelikož se překladatelský úkon provádí vždy písemně[5], formulaci „*před orgány veřejné moci*“ musíme rozumět tak, že se překladatelský úkon provádí „*pro orgány veřejné moci*“. **Účelem tedy bude vždy řízení či jednání před orgánem veřejné moci**, v němž se má předložit překládaná listina.[6] Dále může být překladatelský úkon vázán i na **jiný (soukromý) účel, avšak pouze tehdy, stanoví-li tak zákon**, mezinárodní smlouva či přímo použitelný předpis Evropské unie. Jako příklad lze uvést požadavek na úřední překlad spotřebitelské smlouvy ve smyslu ustanovení § 1860 občanského zákoníku.[7] Podstatné je, že soudní překladatel již nemůže provést překladatelský úkon bez návaznosti na uvedené účely, tj. nemůže vyhotovit úřední překlad pouze pro soukromé účely zadavatele, aniž by povinnost předložit překlad opatřený úředním razítkem soudního překladatele vyplývala z jiného právního předpisu. Dosavadní praxe přitom ukazuje, že takové úřední překlady jsou často zadavateli vyžadovány (např. překlad zdravotnické dokumentace, překlady korporátních dokumentů, osvědčení o dosaženém vzdělání, překlady smluv apod.). Mohou tedy nastat situace, kdy si obchodní partneři sjednají, že určitá část

obchodní dokumentace bude předložena v úředním překladu, avšak ponovu již je takové ujednání patrně neplatné pro nemožnost jeho plnění.[8] Na to také navazuje otázka, zda český soudní překladatel může vyhotovit ověřený překlad do zahraničí.

Pro úplnost je nutno dodat, že zadavatelem i nadále může být jak orgán veřejné moci, tak i fyzická či právnická osoba. To lze dovodit zejména z odlišení zadavatelů při sjednávání a stanovení odměny ve smyslu ustanovení § 29 odst. 2 zákona.[9]

Užší vymezení účelu tlumočnické a překladatelské činnosti bude pro soudní tlumočníky a soudní překladatele jistě znamenat i vyšší nároky na znalosti potřebné k posouzení toho, zda jsou oprávněni požadovaný úkon provést. Zákonodárce v tomto ohledu nijak neurčil, **jak se má daný účel ověřit**. Není tedy jasné, zda je dostačující, pokud se tlumočník či překladatel pouze dotáže zadavatele (soukromé osoby) na účel, anebo zda si tento účel musí náležitě ověřovat. S tím totiž bezprostředně souvisí i odpovědnost soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, pokud provedou tlumočnický či překladatelský úkon pro jiný účel než stanovený zákonem (tj. pro soukromý účel). Provedení tlumočnického úkonu či překladatelského úkonu bez návaznosti na zákonem stanovený účel je přestupkem dle ustanovení § 37 odst. 1 a 2 zákona.[10] Za takový přestupek se uloží pokuta až do 200.000, - Kč nebo správní trest zákazu činnosti.

V této souvislosti je také třeba se zamyslet nad tím, zda stávající tlumočníci mají potřebné znalosti a zkušenosti, aby rozpoznali a posoudili požadovaný účel prováděného úkonu dle zákona, tj. zejména zda mohou pro soukromého zadavatele vyhotovit úřední překlad listiny. U soudních tlumočnicků a soudních překladatelů zapsaných dle nového zákona (tj. nově zapsaných) by tento problém měl být vyřešen tím, že takto nově zapisovaní tlumočníci a překladatelé již budou skládat zkoušku, jejíž obsahem je mimo jiné i znalost právních předpisů upravujících řízení, v nichž se tlumočnická činnost vykonává.[11]

Mohou stávající tlumočníci nadále pokračovat ve své činnosti?

Ano. Zákon o soudních tlumočnických a soudních překladatelích zachovává kontinuitu tlumočnické činnosti.[12] Stávající tlumočníci jsou tak i nadále oprávněni poskytovat své služby, aniž by museli učinit cokoli dalšího. Daná kontinuita vyvěrá z přechodného ustanovení § 44 odst. 1 zákona a je založena zejména na zásadách[13] zachování práv nabytých v dobré víře, právní jistotě a zákazu retroaktivity. Zákonodárce formuloval právní fikci, že stávající tlumočník „*je zapsán jako tlumočník a překladatel do seznamu tlumočnicků a překladatelů podle tohoto zákona*“. **Stávající tlumočnické oprávnění se tak po dobu přechodného období vztahuje jak na tlumočnickou, tak i na překladatelskou činnost**. Zároveň však zákonodárce stanovil dobu, po kterou má tato fikce účinky, tj. určil tzv. přechodné pětileté období, po které stávající tlumočníci mohou požádat o zápis podle zákona do seznamu tlumočnicků a překladatelů.[14] Pokud tak neučiní, uplynutím dané doby dosavadní tlumočnické oprávnění zaniká.[15]

V tomto ohledu je třeba upřesnit, že **stávající tlumočníci jsou do uvedeného seznamu zapsáni ex lege, a tedy na ně nelze aplikovat postup zápisu podle ustanovení § 11 zákona**. Zejména systematickým výkladem dospějeme k závěru, že citované ustanovení, resp. právní norma z něj vyvěrající je adresována novým tlumočnickům a překladatelům. Stávající tlumočníci pro zachování svého tlumočnického oprávnění tento zápis po dobu pěti let absolvovat nemusí.

Co se stane, pokud stávající tlumočníci požádají o zápis do seznamu tlumočnicků a překladatelů?

Pokud si stávající tlumočníci během přechodného období požádají o zápis do seznamu tlumočnicků a překladatelů podle zákona, pak musí splnit podmínky pro výkon tlumočnické činnosti dle ustanovení

§ 7 a násl. zákona a vykonat tzv. vstupní zkoušku dle ustanovení § 10 zákona.

Určité pochybnosti mohou vznikat z ryze jazykového výkladu ustanovení § 44 odst. 1 a 3 zákona, kdy v prvním případě se konstatuje, že tlumočnický „je zapsán do seznamu [...] podle tohoto zákona“ a v druhém případě jsou se „zápisem do seznamu [...] podle tohoto zákona pro stejný jazyk“ spojovány účinky zániku tlumočnického oprávnění. Pokud bychom tedy trvali toliko na jazykovém výkladu daných ustanovení, pak by zákon formuloval právní fikci zápisu a zároveň s tím spojoval účinky zániku oprávnění. Takový výklad tedy jistě není správný a nesleduje účel a smysl zákona. Proto je třeba v tomto ohledu chápat zápis dle odst. 3 citovaného ustanovení právě jako zápis podle ustanovení § 11 zákona. Tlumočnický má tedy během přechodného období na výběr, zda a kdy požádá o (nový) zápis podle zákona. V takovém případě však musí splnit podmínky pro výkon tlumočnické činnosti dle ustanovení § 7 a násl. zákona.

Mohou stávající tlumočníci nadále používat tlumočnickou pečeť^[16] vydanou dle původní právní úpravy?

Ano. I když v se řadách stávajících tlumočnicků šíří názor, že svoji „starou“ pečeť již nesmí používat a že ji musí co nejdříve vyměnit za „novou“ překladatelskou či tlumočnickou pečeť, takový názor nemá oporu v zákoně. S tím u tlumočnicků nastala i nejistota, jak mají řádně vykonávat svoji činnost, když Ministerstvo spravedlnosti ČR zatím neumožňuje (z technických důvodů) obdržet tzv. poukaz na novou pečeť. Ministerstvo se k této otázce vyjádřilo tak, že *„překladatelské úkony je možné opatřovat otiskem dosud užívané tlumočnické pečeti. Takto lze, v souladu se zásadou impossibilium nulla obligatio est (nemožné nezavazuje), postupovat do té doby, než bude zpřístupněn nový seznam tlumočnicků a překladatelů, který mimo jiné umožní individuálně generovat příslušné potvrzení pro objednávku a převzetí pečeti elektronickou cestou.“*^[17]

Obavy stávajících tlumočnicků z nemožnosti používání stávajících tlumočnických pečeti pramení zejména z ustanovení § 27 odst. 2 zákona: *„Provádí-li se překladatelský úkon v listinné podobě, musí být každé jeho vyhotovení vlastnoručně podepsané a musí být připojen otisk překladatelské pečeti.“* Bez povšimnutí však zůstává ustanovení § 27 odst. 4 zákona: **„Tlumočnickou pečeti lze opatřit pouze překladatelský úkon nebo tlumočnický úkon v písemné podobě.“** Zákon již nestanoví, že ve druhém případě jde o nějaký speciální případ. Máme-li tedy zachovat aplikovatelnost obou ustanovení, musíme připustit možnost opatřit překladatelský úkon právě i tlumočnickou pečeti. V takovém případě pak zákon nijak neodlišuje starou a novou tlumočnickou pečeť.^[18] Ryze jazykovým výkladem tedy lze dospět k závěru, že **stávající tlumočnický může svou tlumočnickou pečeti opatřit právě i překladatelský úkon.**

Podívejme se na danou otázku systematickým výkladem. Nový zákon je však v otázce tlumočnické a překladatelské pečeti systematicky nepřesný. Pokud jde o pojem překladatelské pečeti, ten lze v zákoně najít na třech místech.^[19] V ostatních případech se hovoří o pečeti tlumočnické. Přitom ve smyslu § 3 odst. 3 zákona tyto pojmy (patrně) nejsou zaměnitelné, tj. pojem tlumočnická pečeť není legislativní zkratkou pojmu překladatelská pečeť.^[20] O pečetové dichotomii svědčí i systematika vyhlášky č. [506/2020](#) Sb., o výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti, v účinném znění, kterou se stanovuje *„způsob provedení tlumočnického úkonu a náležitosti překladatelského úkonu, užívání tlumočnické pečeti a tlumočnické doložky“*.^[21] O systematický výklad se tak lze opřít velmi nejistě.

Hledejme tedy odpověď ve smyslu a duchu zákona. Ten, pokud jde o stávající tlumočnické, se opírá především na již uvedené zásadě kontinuity a ochraně práv nabytých v dobré víře. Stávajícím tlumočnickům zachovává v přechodném pětiletém období stávající oprávnění, které fikcí staví na roveň novému tlumočnickému a překladatelskému oprávnění. Proč by tedy stejná kontinuita neměla platit i o stávajících pečetích? Zákon nikde neukládá stávajícím tlumočnickům povinnost vrátit či vyměnit průkazy a pečeti vydané před nabytím účinnosti nového zákona. Tlumočnická, resp.

překladatelská pečť je formální náležitostí překladatelského úkonu a osvědčuje, že takový překlad provedla osoba k tomu oprávněná.

Jak již víme, tak stávající tlumočníci jsou po dobu přechodného období oprávněni vykonávat jak tlumočnickou, tak i překladatelskou činnost. Lze-li tedy z otisku jejich stávající pečťe seznat, že jim bylo uděleno tlumočnické oprávnění ve smyslu starého zákona, pak s ohledem na již citované ustanovení § 44 odst. 1 zákona jim toto stávající oprávnění umožňuje vykonávat i překladatelkou činnost dle nového zákona. **Pokud tak stávající tlumočník učiní překladatelský úkon, je k tomu oprávněn a otisk jeho stávající pečťe to osvědčuje.**

Popřením možnosti používání stávající tlumočnické pečťe by byla popřena samotná kontinuita překladatelské činnosti ke dni nabytí účinnosti zákona. *Argumentum ad absurdum* by totiž stávající tlumočníci museli provést výměnu pečťe právě v okamžik nabytí účinnosti nového zákona, aby byla zachována možnost jejich řádné činnosti. Pokud by se však předpokládala pozdější výměna pečťe, pak musí platit, že (a) zákonodárce měl vůli vytvořit vakuum, kdy po určitou dobu nelze provádět překladatelské úkony, anebo (b) zákonodárce měl vůli zachovat (po určitou dobu přechodného období) platnost stávajících pečťe, a tím zachovat i překladatelskou činnost *per definitionem*.

Výzva Ministerstva spravedlnosti ČR k výměně starých pečťe za nové tedy nemá oporu v zákoně. V tomto ohledu si lze položit otázku, zda ministerstvo v takovém případě nahradí stávajícím tlumočnickům náklady na nové pečťe.

S ohledem na uvedené tedy máme za to, že výměna stávajících tlumočnických pečťe za nové tlumočnické a překladatelské pečťe není důvodná a že používání stávajících tlumočnických pečťe nemůže způsobit vadnost překladu.

Analogicky lze poukázat např. na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 9. 2004, čj. 7 Afs 35/2003-67, podle kterého *„[p]řede vším je třeba vzít v úvahu smysl ustanovení daňového řádu o tom, že na rozhodnutí vydaném v daňovém řízení musí být mj. otisk úředního razítka se státním znakem. Smyslem je poskytnout i po formální stránce jistotu, že daňové rozhodnutí skutečně vydal kompetentní státní orgán. Z tohoto hlediska není rozhodné, že otisk úředního razítka se státním znakem byl jednobarevný; ani žalobce nenamítá, že by rozhodnutí vydal státní orgán, který by k tomu neměl pravomoc [...] chybějící náležitosti správního aktu mohou vyvolávat jeho nicotnost (neplatnost) pouze tehdy, jestliže je tento nedostatek natolik intenzivní a zřejmý, že po účastnících dotčeného právního vztahu nelze spravedlivě žádat, aby tento správní vztah respektovali [...]“*

V odborných kruzích se diskutuje možnost napadení takového překladu pro jeho neplatnost. V tomto ohledu je potřeba uvést, že překlad (překladatelský úkon) nelze označit za platný či neplatný. V prvé řadě nejde o právní jednání, když tento úkon nijak nevyvolává žádné právní následky. Je o pouhý převod jednoho jazykového kódu do jiného jazykového kódu. Pokud jde o listinu, na níž je tento převod jazykového kódu zachycen, pak tato listina není ani listinou soukromou ani listinou veřejnou, i když se s takovým označením lze někdy setkat. Překlad však nemůže být samostatnou listinou, jelikož v takovém případě není překladem ve smyslu zákona. Jak plyne z ustanovení § 23 odst. 2 vyhlášky č. [506/2020](#) Sb., o výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti, v účinném znění, *„[p]řeložená nebo přetlumočená písemnost se spojí s překladem nebo s přetlumočeným textem.“* Překlad (listina s překladem) je tedy nutně součástí překládané listiny, a tedy v tomto ohledu sdílí i její právní osud.

Závěrem

Jak jsme již uvedli, nový zákon o soudních tlumočnících a překladatelích sice přináší mnoho otázek,

avšak na většinu z nich lze jednoduše odpovědět náležitou právní interpretací. Dle našeho názoru tak rozhodně není namístě hledat křečovitá řešení v urychlených novelách či dalších prováděcích předpisech. Každý zákon musí dozrát cestou aplikační praxe. Nechme tedy zrát i nový zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích.[\[22\]](#)

Mgr. Ina Maertens,

soudní tlumočnice a překladatelka anglického a ruského jazyka, zakládající členka iniciativy Za lepší zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích

Mgr. Konstantin Lavrushin, Ph.D.,

advokát a rozhodce u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky

[LAWPHORUM s.r.o., advokátní kancelář](#)

Žerotínova 1133/32
Praha 130 00

e-mail: konstantin.lavrushin@lawphorum.com

[\[1\]](#) Zákon č. [354/2019](#) Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích, v účinném znění.

[\[2\]](#) Zákon č. [36/1967](#) Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti nového zákona.

[\[3\]](#) Srov. ustanovení § 1 zákona.

[\[4\]](#) V návaznosti na ustanovení § 69 odst. 3 zákona č. [358/1992](#) Sb., České národní rady o notářích a jejich činnosti (notářský řád): „V závěru notářského zápisu je třeba uvést doložku o tom, že účastníku byl obsah notářského zápisu přetlumočen a že s ním účastník projevil souhlas. Byl-li přítomen tlumočnick, připojí na notářský zápis svůj podpis a otisk svého úředního razítka.“

[\[5\]](#) Srov. ustanovení § 27 odst. 2 zákona.

[\[6\]](#) Srov. ustanovení § 16 zákona č. [500/2004](#) Sb., správní řád, v účinném znění.

[\[7\]](#) Dle cit. ustanovení: „Podnikatel uzavře smlouvu se spotřebitelem podle jeho volby v úředním jazyce členského státu Evropské unie, v němž má spotřebitel bydliště nebo jehož je spotřebitel státním příslušníkem. Liší-li se tento jazyk od jazyka členského státu Evropské unie, na jehož území se nachází nemovitá věc nebo její část, ke které se vztahuje smlouva, kterou spotřebitel nabývá

právo užívat ubytovací zařízení podle § 1852 odst. 1 písm. a), vydá podnikatel spotřebiteli i úřední překlad textu smlouvy do tohoto jazyka.“

[8] Samozřejmě ve světle české právní úpravy. Zahraniční překladatel by takový překlad vyhotovit mohl, je-li mu to v jeho jurisdikci umožněno.

[9] Dle cit. ustanovení: „Odměna za výkon tlumočnické činnosti se řídí smlouvou se zadavatelem; není-li odměna takto sjednána nebo je-li zadavatelem orgán veřejné moci, odměna se určí podle příslušných ustanovení tohoto zákona a vyhlášky podle odstavce 6.“

[10] Dle cit. ustanovení: „[...] v rozporu s § 27 odst. 4 neoprávněně opatří tlumočnickou pečetí listinu, která není tlumočnickým úkonem a [...] v rozporu s § 27 odst. 4 neoprávněně opatří překladatelskou pečetí listinu, která není překladatelským úkonem.“

[11] Dle ustanovení § 10 odst. 2 zákona: „Vstupní zkouškou se ověřují zejména znalosti právních předpisů [...] řízení, v nichž se tlumočnická činnost vykonává [...]“

[12] Přičemž dosavadní tlumočnické oprávnění již v sobě zahrnuje jak tlumočnické, tak i překladatelské oprávnění ve smyslu zákona.

[13] Srov. In Knapp, V., Teorie práva. Praha : C. H. Beck, 1995, s. 205 a násl.

[14] Ustanovení § 44 odst. 3 zákona.

[15] Pětiletá délka přechodného období byla stanovena zejména s ohledem na požadavek náležitého vzdělání, jež si mohou stávající tlumočníci, kteří takové vzdělání nemají, řádně doplnit. K tomu srov. důvodovou zprávu k zákonu: „Ve spojení s přechodnými ustanoveními se pak vytvářejí podmínky, za kterých budou do nového systému začleněny fyzické osoby zapsané v dosavadních seznamech tlumočnicků vedených jednotlivými krajskými soudy podle dosavadní právní úpravy, neboť těmto osobám bude v rámci 5letého období umožněno, aby v případě, že požadavky na zápis do seznamu předvídané tímto zákonem nesplňují, si příslušné požadované vzdělání či odpovídající praxi doplnily.“

[16] Jde o tzv. úřední razítko ve smyslu § 6 zákona č. [352/2001](#) Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, v účinném znění.

[17] Sdělení Ministerstva spravedlnosti k dočasnému užívání tlumočnické pečeti; online k dispozici >>> [zde](#).

[18] Odlišnost obou pečeti spočívá v nové povinnosti uvádět na pečeti „český jazyk“.

[19] Srov. ustanovení § 27 odst. 2, § 37 odst. 2 písm. k), a § 39 odst. 2 písm. d) zákona.

[20] S ohledem na jiné terminologické nepřesnosti zákona však může jít jen o „textovou vadu“ zákona. Nemůže tak ale být k tíži adresáta normy.

[21] Dle ustanovení § 27 odst. 6 zákona.

[22] Zároveň však cítíme potřebu vést diskusi ohledně zřízení profesní komory soudních tlumočnicků a překladatelů na zákonné úrovni, což by jistě pomohlo i kvalitě výkladu a aplikace norem adresovaným soudním tlumočnickům a překladatelům a celkové podpoře jejich profese, mimo jiné včetně průběžného vzdělávání, jímž se nová norma nezabývá.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)